

Temat pracy doktorskiej:

AKSJOLOGICZNE ASPEKTY EDUKACJI AUDIOWIZUALNEJ W KONTEKŚCIE
DOMINUJĄCYCH PRAKTYK ODBIORCZYCH UCZNIÓW POLSKICH SZKÓŁ
GIMNAZJALNYCH I PONADGIMNAZJALNYCH

W dwóch pierwszych rozdziałach skupiam się na przedstawieniu problemów dotyczących współczesnej edukacji audiowizualnej w polskich szkołach i instytucjach kultury. Problemy te wynikają nie tylko ze zmian zachodzących w społeczeństwie, lecz również (a może przede wszystkim) z nowego sposobu recepcji współczesnych tekstów kultury audiowizualnej przez młodzież szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Teza ta poparta jest moją wieloletnią praktyką pedagogiczną w pracy z uczniami oraz ewaluacją przeprowadzonych przeze mnie zajęć warsztatowych z nauczycielami. Na poparcie tej tezy przedstawiam wyniki ankiety, którą przeprowadziłam w 2011 roku wśród uczniów różnych typów szkół, pochodzących z rozmaitych środowisk. Analiza tych danych, a tym samym – przedstawienie dominujących praktyk odbiorczych młodego widza, którego nazywam „cyfrowym uczniem”, stanowi zawartość rozdziału pierwszego.

W opozycji do „cyfrowego ucznia” stawiam szkołę, która mimo coraz lepszego zaplecza sprzętowego pozostaje w dalszym ciągu „analogowa”. Ten stan spowodowany jest brakiem kompetencji medialnych większości nauczycieli oraz niedostatecznym dostosowaniem zapisów podstawy programowej do realiów współczesnego, zmediatyzowanego świata. Okazuje się bowiem, że o ile zagadnienia dotyczące mediów pojawiają się w podstawie programowej różnych przedmiotów, o tyle w dalszym ciągu są one traktowane głównie w tradycyjnym kontekście (pomija się między innymi wielorakie gatunki występujące w przestrzeni Internetu). W rozdziale tym dokonuję analizy podstawy programowej pod kątem zawartych w niej zagadnień dotyczących mediów, wskazując jednocześnie sposoby wykorzystywania tych zapisów w praktyce pedagogicznej. Dopełnieniem charakterystyki obecności edukacji audiowizualnej

w polskiej szkole jest przedstawienie dobrych praktyk edukacyjnych, realizowanych przez wybranych edukatorów filmowych. Rozdział drugi kończę postulatem i zarysem koncepcji nowego modelu edukacji audiowizualnej.

Dwa pierwsze rozdziały stanowią zatem punkt oparcia i charakterystykę dwóch przestrzeni: medialnej i szkolnej, w których poruszają się współcześni uczniowie.

W trzecim rozdziale staram się odpowiedzieć na pytanie, czy współczesną młodzież, zgodnie z przekonaniem części wychowawców i naukowców, charakteryzuje „pustka moralna”. Okazuje się jednak, że wbrew tym czarnym wizjom, współczesnej młodzieży nie cechuje nihilizm, a jedynie relatywizm moralny, będący wynikiem współuczestnictwa w ponowoczesnym świecie, który z założenia głosi kryzys wielkich narracji, ideologii i wartości. Młodzi ludzie w dalszym ciągu (jak to było w poprzednich pokoleniach) najwyżej cenią sobie wartości afiliacyjno-allocentryczne, oparte na bliskich relacjach z innymi ludźmi.

W rozdziale tym staram się również wskazać, jaką rolę odgrywają media w kształtowaniu systemu wartości młodych ludzi. Skupiam się nie tylko na zagrożeniach, ale również na korzyściach, jakie mogą wynikać z kontaktu młodego człowieka z przekazami medialnymi. Rozdział zamyka analiza współczesnych polskich filmów (*Galerianki*, *Świnki*, *Sala samobójców*, *Bejbi blues*, *Obietnica*) pod kątem obrazu polskiej młodzieży, jaki stworzyli twórcy tych filmów i próba odczytania zasadności tych filmowych portretów w kontekście badań przedstawionych we wcześniejszej części pracy.

W rozdziale czwartym wskazuję, iż film jest doskonałym narzędziem, którym mogą posłużyć się nauczyciele w praktyce wychowawczej – zarówno dotyczącej wychowania „do wartości”, jak i odpowiedniego wartościowania współczesnych tekstów kultury.

W tej części pracy staram się również wykazać, jak ważną rolę odgrywa sposób komunikacji pomiędzy uczniem a nauczycielem chcącym wesprzeć ucznia w kształtowaniu pozytywnej hierarchii wartości. Odpowiedni sposób komunikacji jest według mnie podstawą edukacji aksjologicznej – odrzucenie komunikacji opartej na przemocy, stawianie się w pozycji równorzędnej wobec ucznia, jest sposobem na zbudowanie autorytetu, umożliwiającego uczniowi podążanie za nauczycielem – mentorem.

W rozdziale tym zwracam również uwagę na potrzebę włączenia tekstów kultury popularnej w proces dydaktyczno-wychowawczy.

Znaczną część tego rozdziału wypełnia analiza zapisów podstaw programowych przedmiotów, w ramach których realizowane są zagadnienia podejmujące tematykę aksjologiczną. Do każdego z wybranych tematów dobrałam odpowiednie tytuły filmowe (stosownie do wieku odbiorców), które mogą być prezentowane uczniom celem wprowadzania i omawiania konkretnych zagadnień. Wierzę, iż ta część mojej pracy okaże się pożyteczna dla pedagogów i edukatorów filmowych.

Rozdział piąty w całości poświęcony jest prowadzonemu przeze mnie Interdyscyplinarnemu Programowi Edukacji Medialnej „KinoSzkoła”, który od kilku lat jest realizowany w kilkudziesięciu ośrodkach kultury w całej Polsce (w trzeciej edycji programu uczestniczyło 93 000 uczniów). Zasadniczym składnikiem programu jest tworzony przeze mnie (jako wyraz moich zainteresowań tematyką aksjologicznej edukacji audiowizualnej) cykl profilaktyczno-społeczny „Filmowe drogowskazy”, który w założeniu ma wyposażać nauczycieli w narzędzia umożliwiające wykorzystywanie filmu w praktyce dydaktyczno-wychowawczej.

